

SZÉKELYFÖLD

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HIRLAP.

Előfizetési árak: Egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr, egyes szám ára 6 kr.
Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Felolós szerkesztő és kiadóulajados:
I FJABB DOBAY JÁNOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
SZABÓ ALBERT KÖNYVNYOMDÁJA K. VASÁRHELYT.
Hirdetések díjsabály szerint. Nyilttér sora 10 kr.

Előfizetési felhívás.

A „Székelyföld“ című politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi, hetenkint 2-szer megjelenő hírlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre 6 frt — kr.
Fél évre 3 frt — kr.
Negyed évre 1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre . . . 8 frt — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben elfogadhatnak.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikkel még hátralekban vannak, tisztelettel kérjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyúttal t. előfizetőinket, sziveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében zavar ne forduljon elő.

A „Székelyföld“ kiadóhivatala.

A mezőgazdaság- és mezőrendőrségről szóló törvényjavaslat.

Alig ült össze az országgyűlés s már is egymást érik a törvényjavaslatok, miket a magyar kormány betérjeszt. Ezúttal a mezőrendőri törvényről szólunk, melyet igazán régen epedve várt a gazdáközönség, s mely talpraesett ügyes alakjában hivatva van mezőgazdaságunknak hasznos szolgálatokat tenni.

A javaslat 122 szakaszból és 12 fejezetből áll. Ez utóbbiak címei fogalmat adnak a tartalomról. Szólnak pedig e fejezetek: a földbirtok gazdasági használatáról; a legeltetésről; az állattenyésztésről; a birtokhatár

megjelöléséről; a mezei dülő utakról; a faskoláról és fásításról; a kártékony állatok és növények irtásáról; a hasznos állatok oltalmazásáról; a hegyközségekről; a mezei rendőrségről; a kihágásokról és büntetésekről; a illetékes hatóságokról és eljárásról. Végül jönnek a zárhatározatok.

Az egészen végig vonuló alapelv az, hogy a gazdasági ügyeket a községi előljáróság intézi, de azok intézésére a gazdák egyeteme által külön gazdasági tanács is alkotható. Tehát az önkormányzat az érdekelt akaratának van fenntartva. Az előljáróság, illetve a gazdasági tanács hatáskörébe tartoznak: a nyomásos gazdálkodás, a közös legeltetés, s a közös apaállattartás ügyeiben való intézkedések. Egy másik fő elv: hogy a javaslat csak a szántókról, legelőkről és szőlőkről szól, miután az erdőkre nézve az 1879. évi 31-ik t. cz. intézkedik.

A javaslat első fejezete azon módzatokról szól, melyek szerint a gazdák többsége (mindig birtokarány szerinti többség értendő) a nyomásos rendszer fenntartása, vagy visszaállítása iránt intézkedhetik. A nagyobb vagy bekerített területek birtokosai ez intézkedések alól kivételnek. A közös legelők legelőrendtartás szerint használhatók, s csak miniszteri engedéllyel oszthatók fel.

A második fejezet kimondja, hogy bekerített helyek kivételével, mindenütt csak felügyelet mellett szabad legeltetni. Tehát jövőre tilos lesz az állatot reggel egyszerűen kicsapni, s felügyelet nélkül hagyni. A pásztorokról és a felügyelet módzatairól hatósági szabályrendeletek alkotandók. Figyelemreméltó rendelkezés az, hogy egyévnél idősebb méncsikók és félévnél kisebb bika-

borjuk másnemű állatoktól elkülönítve legeltetendők. Valamint az, hogy a kóbor cigányok csak a részükre kijelölt helyeken sátorozhatnak és legeltethetnek.

A harmadik fejezet szarvasmarhára nézve fenntartja, bár szabályrendeletileg módosíthatónak jelenti ki a kormányilag megállapított tenyészközületeket; sőt ezek a lovakra is kiterjeszthetők. A törvényhatóság meghatározza, hogy minden állatnemnél hány anyaállathoz szerzendő egy apaállat. Ezeknek beszerzéséről, tarsásáról a község gondoskodik, s alkalmazásuk módzatait és díjait az előljáróság, illetve gazdatanács állapítja meg. Az apaállatok megvizsgálására járási állattenyésztési bizottságok alakítandók, melynek igazolványa nélkül az apaállatok nem használhatók.

A negyedik és ötödik fejezetek a határjelekről és dülő utakról fontosabb elvi rendelkezéseket nem tartalmaznak. Kivéve azt, hogy minden községben megjelölendők azon utak (marhacsapások), melyeken állatok szabadon hajthatók, s más utaknak hasonló célra használata tilos.

Fontosságban a harmadik fejezettel vetekedik a hatodik fejezet, mely minden községet kötelez, hogy legalább egy negyed kataszteri holdon faskolát tartson fenn. Ennek célja: a tanköteleseket a fák nevelésére oktatni, s a befásításokhoz anyagot nyújtani. Ez intézkedés speciasis jelentősége a mi erdőnyrészi mezőségünket is érinti.

Nem kevésbé figyelemreméltó a hetedik fejezet, mely szigorú rendelkezéseket tartalmaz a kártékony állatok és növények irtására és a hasznos állatok védelmére nézve. A szerb tövis és aranka nem diszeleg többé

A „Székelyföld“ tárczája.

Borcsa.

Elbeszélés.

Irta: Hajdó Ödön.

(Folytatás.)

Az inlendáns nagyon jó protektoratus; újabb és újabb meglepetéseket tartogat pártfogoltjának, fényvel veszi körül, minden kívánságát ellessi, minden óhaját teljesíti.

Ki ismerné meg Ligeti Irénben, ezen átfinomult szépségben, a régi Borcsát? A ki szeszélyes, a ki koosiban jár, a ki udvaroltat magának, a ki nagy urakkal társalog és a ki már rég feledte, hogy az másképp is lehet.

Előadások után megnyílt szalonja. Szólt a zene, folyt a pezsgő. Délelőtt kikocsizott, maga hajtotta fogatát. Egyik szórakozás után jött a másik, mindig újabb és újabb. Udvarlói gondoskodtak, hogy ki ne fogyjon. Valamely címet mindig kaptak mellette lehetni.

Boldog volt a kire mosolygott, büszke a kit kinttettett, legalább úgy mutatták.

Ő volt a divatos. Ő volt a csillag.

Ez alatt otthon Pisti fiú csak várt, csak várt. Évén után mulott és Borcsa nem jött.

Apa, anya el-elsírárták leányukat; azt sem tudták él-e, meghalt-e?

De Pisti fiú szerelmes szíve nem hagyta békében s egyszer csak ott termelt a fővárosban.

Majd felkeresi ő! Ha még él, majd fölhalálja! Keresett, kutatott, kérdészködött és nézett minden nőszemélyt.

Járt, kelt sokáig, hasztalan.

Kitévedt egy alkalommal a versenytér elébe, épen akkor folytak a tavaszi löversenyek és a szebbnél-szebb fogatokat bámulta.

Figyelmét, szívét, egy bámulatos szépségű nő kötö le, a ki fogatát nem messze előtte állította meg s könnyedén kiugorva közelébe lépett.

Szíve megdobbant látásán, azt sugta: ő az!

Megszólítani nem merte volna ezen urinőt, ha önkéntelen ki nem szalad száján a név: Borcsa!

A nő hátra fordul, meglátja őt és nézi, nézi; mintegy emlékében látszik kutatni.

Pisti fiú így szemtől szemben látva őt, megismerni véli és közelebb lépve, izgatott, szenvedélyes hangon kérdegeti: Borcsa! Te vagy Borcsa? Ugy nézsz ki, mint egy hercegnő és az apád, anyád meg én sirunk miattad! Talán férjhez mentél valami nagy urhoz?

De tovább nem tudta folytatni, mert a nő mellett levő urak egyike odainté a közeli rendőrt és az eltuszkolta. Bevitte egyenesen a megfigyelő osztályba.

Ott, midőn meggyőződtek arról, hogy nem elmebeteg van dolguk, kikisértették egy rendőrről az indóházhoz, megváltatták vele a jegyet és hazaküldték.

Borcsa pedig udvaroltatott magának és élt tovább a megszokott kényelemben.

Udvarlói közül leginkább a kis gróft tüntette

ki s a beavatottak komoly viszonyt is emlegettek kettőjük között.

Anyi való, hogy a Borcsa szívében ő foglalt helyet, a mit nem is igyekezett titkolni.

A főúr gyakran lepte meg pásztoróráikban s többször izgatottan figyelmeztette: ne foglalkozzék oly feltűnően a kis gróffal, de az mind nem használta.

Lassankint megvonta tőle kegyeit, a kis gróf meg mind nagyobb tért hódított, míg utóljára is egészen átvette a pártfogói szerepet és az intendánsal a szakítás megtörtént.

A kis gróf igyekezett elszigetelni pártfogoltját, kezdtek elmaradozni a jóbarátok.

Következő évre nem újította meg szerződését az intendáns s egyszer csak a kis gróf is elutazott.

A reá nehezéd anyagi gondokhoz szokva nem volt, nem ismerte mennyiből telik ily fény; fizetését is mindig az intendáns kezelte s ha néha aggályai is merültek föl, hogy ez, vagy amaz nagyon sokba kerül, nem kérdezte vajjon elengedő-e fizetése azok megszerzésére.

De most egyszerre elhagyatva, szívében csalódás ütött tanyát, fejére gond nehezült: csalódás a távozottban és az önfentartás gondja.

Megkísérlé más színházhoz szerződni, de az igazgatók mindenikének volt vaani oka, a miért ez időszert szerződést nem köthet.

Majd a zengerájokhoz fordult, de oda meg nem volt elég kockott.

Meg akadtak olyanok, kik emlékeztek közel

földjeinken, s még az ily magvakkal telt lóhere és luczerna árulása is tilos lesz. A hernyózást pedig nemcsak az fogja végezni, a kinek tetszik, mert száz korona büntetés van javasolva a mulasztókra.

A nyolczadik fejezet kevés ujat tartalmaz, mert a szőlőhegyek birtokossága eddig is mindenütt önkormányzatot élvezett. Legfőlegb azok irányelvek érdekelhetik az illetőket, melyek szerint a hegyszabályzatok készitendők.

Hanem új és lényeges a kilenczedik fejezet a mezei rendőrségről. Minden község köteles a viszonyok által kívánt számú mezei rendőrt tartani, kik csak fedhetlen egyének lehetnek és fölesketendők. Kihágás esetén egy ily mezőrendőr jelentése is döntő bizonyítéknak vehető. Ezeknek szigorú kötelességük minden rendellenességet bejelenteni, Fegyelmi, fegyverviselési és használati ügyeik külön kormányrendeletben szabályoztatnak. A tilosban talált baromfi, ha behajtása nehézséggel jár, megölhető; kutya, macska idegen területen kiüríthatók. A mezei károk az örök által becsültetnek meg; az elégedetlen fél az előljárástól nyolcz nap alatt új becslést kérhet.

A tizedik fejezet szigorú büntetéseket állapít meg minden mezei és mezőrendőri kihágásra. A tilosban való legeltetések, a mások földjein és vetésein való járáások, a fák sértegetése és faragása, a hasznos madarak pusztítása, káros növényeknek aratás és kaszálás közben esomostól meghagyása, a tarlózás és böngészés, s más hasonló mindennapi rossz szokásunk rendre mind kivésnek a szerb fővisekkel együtt. Népünk nem sokára tisztelni fogja az idegen tulajdont, melyet eddig, bizonyos pontig a sajátjának, vagy legalább is Csáky szalmájának tekintett.

Az utolsó előtti fejezet megállapítja a hatóságokat. Az intézkedésekre nézve első fok: a főszolgabíró, illetve polgármester és tanács; második: az alispán, illetve közigazgatási bizottság; harmadik: a földművelésügyi miniszter. A kihágási ügyekben való bíráskodásra nézve első fok: tekintet nélkül a kár nagyságára, a rendőrkapitány és a rendezett tanácsú városok polgármestere; megyében pedig, ha a kár tíz koronát meghalad, a főszolgabíró, ellenben az előljárásság; másodfokban: az első fokú közigazgatási bíróság; harmadfok: a kir. felső közigazgatási bíróság. E két forum még csak ezután alkottatik meg.

mult fénykorára, még voltak a kik segélyt ajánlottak, de ő nem fogadta el.

A kétségbe esett alaktól pedig lassankint sajnálkozva mindenki elfordul.

Megértve eddigi életét, önmaga is undorott magától s minden ajánlatot visszautasított.

Elbocsátá cselédségét, eladogató ékszerreit, kifizette tartozásait és a mi maradt, azzal tartogatta fön magát, míg egy nehéz betegség verte le s becszállították a kórházba.

Két hosszú hónap adta vissza egészségét. Alakja megtört, szépségének csak romja maradt. Szemében köny, tekintetében ébredés, arozan nagy lelki kín.

Szomoru lettél volna, így szenvedni, ha láttad volna őt.

Midőn kibocsátották a kórházból, egyedül állott.

Hova forduljon, merre menjen?

És ekkor eszébe jutott, hogy vannak neki szülői, van neki szerető otthona, majd oda megy, tán azok nem feledkeztek róla; vigasztalni fogják bánatában s mintegy megkönnyebült szívvel keresgélte össze a vasuti költségeket.

Csak annyira tellett, mivel a falujához közel eső vasuti állomásig jegyet válthatott. Majd gyalog fog elmenni szülőfalujába, jól ismeri ő az utat.

Főlelevenedett a multnak emléke, fölédzte gyermekkorát, annak tizenöt évét, az akkor gondtalan gyermekek, ma egy megtört lelkületű nő.

Ezalatt pedig a vonat kerekai gördültek percről-percra közelebb vinni az elfelejtett otthonhoz,

Az eljárás általában a kihágásokra nézve szabályozott eljárás szerint történik. Eltérések a behajtott állatoknál és a lefoglalt zálagoknál vannak a javaslatban nagyon gyakorlati módon, s népünk szokásaihoz alkalmazva előírva. Lényeges az, hogy a kárdíj és hajtópénz részletesen szabályoztatnak; hogy a cselédek által okozott kárért a gazda felelőssége kimondatik; s hogy a hatóság apénzbüntetésközmunkára változtathatja át.

A zárhatózatok lényegtelen intézkedéseket tartalmaznak.

Ez röviden a javaslat foglalata. Első tekintetre látszik, hogy sokkal jobb, gyakorlatibb a pár év előtt készített javaslatnál. Megértjük rajta, hogy a gazdakörökkel folytatott tanácskozások eredménye. A gazdaközönség rég várta, s betérjésztéseért mindenestre nagy elismerés illeti gr. Bethlen Andrást földművelési minisztert. A tulajdonjog, a rendelkezési szabadság a magán érdekek védelme, a közérdek szempontjai mind kellő védelmet és figyelmet nyernek benne, s ezek mellett a gazdáknak autonóm jogokat biztosít, de arról is gondoskodik, hogy a hol e jogokkal lanyhán élének, vagy éppen visszaélnek, a hatóságok résen álljanak.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház mai ülésén a jegyzőkönyv hitelesítés után az elnök következőkép emlékezett meg Bokros Elek elhunytáról:

Bánffy Dezső báró elnök:

T. ház! Mindnyájunkat mélyen sajtó, megrendítő szerencsétlenséget kell bejelentnem. Bokros Elek, Szolnok-Doboka megye nagy-iklődi választókerületének országgyűlési képviselője s a házának alelnöke e hó 2-án elhunyt. Tagja volt az 1878/81 – 1889/92 és a jelen országgyűléseknek.

Alelnökké 1889. febr. 5-én választott s azóta minden ülésszakban újra megválasztott. Tevékeny részt vett a pénzügyi és igazságügyi bizottságokban, az utóbbinak elnöke volt s mint ilyen, jogi képzettségével általános elismerést vívott ki magának.

Azt hiszem, hogy elhunytá fölött érdemeinek és viselt állásának megfelelőleg, a t. ház jegyzőkönyvében ad kifejezést szinte mély fájdalomnak. (Általános helyeslés.)

Egyuttal kérem a t. házat, méltóztassék engem felhatalmazni, hogy Bokros Elek koporsójára, a ház nevében koszorút tehessek. (Általános helyes-

A tájra épen alkony borul, a visszatűző nap fénykoronája még látszik.

A kanyargó hegyi utra meredő sziklafal fantasztikus alakokkal népesedik be. Olykor sötét árnyak suhannak tova különböző alakokat érzéltetve a szemlélőben, majd föl-fölcsillan a megtört sugár, kísértet szemében hasonlóan, hogy ismét elhaljon s megváltozzon a kép — szép holdvilágos éjbe borulván.

Az ut melletti kis patak vigan csörgedez, tovább a búkkós sűrűjében zúg az esti szél.

Itt-ott egy-egy éji madár hang, mindenütt egyhangú zizegés.

Ez uton magános nő halad — Borosa.

Vállán tartja ernyőjét s azon egy kis batyun.

Másnap hire futott a fuluban, hogy haza jött. Mindenki látni akarta, alig győzték kérdezni: hol járt? hol szolgált?

Ő még csak nézett, bámult ezen embereken, kik között született, kik között élt és a kiktől most fél, undorodik.

Ide jött hát, ide, hol még keserűbb az emlék, még fájóbb a szív, hol nem értik meg fájdalmát?

El, el innen is, elhagyni e világ mindenséget, elszármolni oda föl, hol minden magasztos, hol semmi sem földi, hol nincs szerelem, nincs család, hol van örök halál!

És midőn harmad napra összezuhtak a harangok, ott kísérték Borosát apa, anyja és Pisti fia.

(Vége.)

lés.) A temetés e hó 5-én lesz s remélem, hogy lehetőleg mindnyájan részt fognak venni.

Méltóztatnak javaslatomhoz hozzájárulni? (Igen.)

E szerint határozatilag kimondom, hogy a ház, Bokross Elek elhunytá fölött érzett mély fájdalomának és sajnálatának jegyzőkönyvében ad kifejezést és koporsójára koszorút tétet.

Következett a Tisza-szabályozásról szóló törvényjavaslat tárgyalása.

A nagyfontosságú tárgyat minden irányban megvilágító, két szakszerű beszéd, a Rohonczy előadó s Bethlen And. g. földművelési miniszter után, a ház általánosságban és részleteiben egyhangulag elfogadta az alapvető törvényjavaslatot.

A tárgyalás végén rokonszenves éljenzéssel jutalmazta a ház a miniszter példás ügybuzgalmát.

Neumann Armin interpellált az ülés végén az osztrák-magyar bank kamatlábemelése ügyében. Wekerle pénzügyminiszter az egész ház osztatlan helyeslése közt adta meg rögtön a felvilágosító, megnyugtató választ, a mit az interpelláló s vele a ház tudomásul vett.

A rágalmazott Magyarország.

Esküdtészeki vádbeszéd.

(Folytatás.)

A román egyház pedig úgy üldöztetik t. esküdt urak! hogy a magyar állam, alkotmányának viszállítása után, mindjárt 1868-ban legelső teendői közé sorozta a gör. keleti román egyházat, a karloviczi szerb és így a románokra nézve idegen, mert szlav patriarchatus befolyása alól mely alatt addig állott, törvényileg felszabadítani s N.-Szebenben a gör. keleti románok részére egy önálló független érsekséget törvényileg fölláttatni.

Az egyház autonómiáját pedig azzal ássa alá, hogy a püspöki székek betöltését a király kinevezésétől teszi függővé.

Hát Romániában ez nincs-e ép így s nem nevez-e ki nálunk a király a róm. kath. püspöket is? de a mi ott, s minden más országban s nálunk más hitfelekezettel szemben természetes és soha kétségbe nem vont joga a koronának, az a magyar államban sérelem és aláassása a románok egyházi autonómiájának.

Valótlan az is, mintha a görög egyházak csak a „nekik odadobott” 100.000 frttal segélyeztetnének, mert a költségvetésben a görög egyházak segélyezésére évről-évre mindig 199.000 frt szerepel és a románok millióért odadobott „nyomort” összeg eddig 5.197.000 frtot tesz ki.

Végül pedig arra a vádra, hogy a magyar állam mily busasan látja el pénzzel mindazt, a mi magyar s viszont mily mostoha elbánásban részesíti nemzetiségeit, azt hiszem elegendő feleletet szolgáltat állami költségvetésünk két adatának egymással való pusztá szembeállítása is. Az egyik a görög, a másik a református egyházak segélyezésére adott összeg. A magyar állam a görög egyházakat, a melyeknek hivi kizárólag románajkúak, szerbek, vagy rutének mint láttuk évi 199.000 forinttal, a református egyházakat pedig, a melynek hivi kizárólag magyarok, s körülbelül szintoly számúak, évi 73.000 forinttal segélyezi. De ennek dacára is a vádlottak által terjesztett nyomtatvány fennen hirdeti, hogy a magyar állam a görög egyházat üldözi, elnyomja s mostoha elbánásban részesíti.

De meunünk tovább! — A legnagyobb sérelmek egyike a tanügy. Valóban számszám az a kép, melyet a vádlottak által terjesztett nyomtatvány fest, a magyar „zsarnokság” által a kulturára annyira éhes román nemzetiség művelődése elé gördített akadályokról, de rögtön megvigasztalhatom a szánakozókat, mert minden állításuk szemenszedett — valótlan.

Ennek a bebizonyítására talán legezelszerűbb lesz a magyarországi román tanügyelvű népiskolák számát szembe állítani, a román királyság népiskoláinak számával.

E könyv szerint a népei kulturájáért oly sokat áldozó Románia 2 millió román lakosságának 1891-ben 2970 népiskolája volt. Nekem a Magyarország román tanügyelvű népiskolákra nézve az 1890. évi, tehát annál korábbi adatok állanak csak rendelkezésemre. S mit bizonyítanak ezek? azt, hogy Magyarország 2 és fél millió románja, már 1890-ben is 3700 román tanügyelvű népiskolával bírt. — Tehát Romániának 1891-ben 5 millió lakossággal mellett 2970, míg Magyarország épen felényi románajkú népességének 1890-ben 3700 kizárólag román tanügyelvű népiskolája volt. A különbség tehát a román nyelv művelődését oly zsarnokian elnyomó Magyarország javára és a kultur Románia téhéré, a hol az államnak legtermészetesebb kötelessége a népnevelést a maganyelvűen előmozdítani, az aritmetika i. a száma szerint épen 150 százalék.

A ki pedig azt vitatná, hogy nálunk a román népiskolák nagyobb része nem a magyar alkotmány visszaállítását utáni, hanem azelőtti időkre esik: alig mondana igazat, mert annak a 3700 román népiskolának 75 százaléka, tehát háromnegyed része 1867 óta állított fel.

Ime ily szomorú a magyarországi román népnevelés képe; a melyhez még csak azt teszem hozzá, hogy a román népiskolákat a magyar állam még tankönyvekkel és taneszközökkel is segívezi. S viszont ugyan mily elbánásban részesíti Románia, a területen élő s mint tudva van, éppen nem jelentéktelen számú magyarokat? Oly elbánásban, hogy román tanító alkalmazása nélkül nem engedélyez nekik egy magyar tanítvány iskolát sem; s legutóbb már mindinkább több akadályokat gördít a magyar tanítvány iskolák alapítása elé. Ugyanilyen elbánásban részesül a több százezer dobudisai bolgár is, a kiknek egyetlen bolgár népiskola felállítását sem engedték meg. De ezért mégis mi vagyunk azok, a kik a nemzetiségeknek saját nyelvükön való művelődést erőszakos módon akadályozzuk.

Van még nálunk a 3700 román népiskolán kívül román tanítvány gimnázium Brassóban, Brádon, Balázsfalván, Belenyesen és Naszodon. Hogy a magyar állam a naszodi iskola fenntartására, tehát román kultúr célra 40,000 hold földet adott, ez közismereti dolog. De mindez ellenfeleinknek nem elég, mert ők, talán éppen a kerekcsám kedvéért is további husz román gimnázium azonnali fölállításában marasztalják el a magyar államot.

A budapesti és kolozsvári egyetemeken a román irodalomnak külön tanszéke van. De ez sem elég mert nekik, mint a könyvben világosan kijelentik, Kolozsváron külön román egyetem kell, ép olyan, mint Bukarestben és Jassyban.

Itt kell megemlékeznem t. esküdt urak, már a tárgy a rokonságánál fogva is, a román nemzetiségűeknek egyik legbecsessebb botránykövéről, vagyis arról a merényletről, a melyről Romániában már határos rémdramákat adnak elő, a közönség fuldokló zokogása és háborgó lázongása között, értem ezalatt azt a „merényletet“, melyet a magyar állam, szerintük, a románok erőszakos megmagyarosítására a kisdudovádák felállításával forralt. E vád, mely minket jancsarok módjára a román csecsemők egyenes elrablásával is terhel, egyike a legnagyobb szédelgéseknek, melyek a képzelt elmagyarosítás bizonyítására napjainkban fölhozattak. Egyike t. Esküdt urak a legnagyobb szédelgéseknek, mert a kisdudovádák felállítására csak oly községekben van kötelezőleg elrendelve, hol a község lakosai legalább 15 ezer forint egyenes állami adót fizetnek. Ily község pedig, például Kolozsmegyében 300 község között csak egyetlen egy van, s az is magyar!

A román népnevelés erőszakos elmagyarosításáról, könyörületlen elnyomásáról talán elég lesz ennyi.

A magyar állam üldözi a román sajtót. Hogy az üldözés biztos sikerre vezethessen, elvonta a nagyszabedű törvényszéktől a sajtótörvényekben való bíráskodási jogot, a kolozsvári törvényszékre ruházván azt, hol az esküdtzsék kivétel nélkül büntetés nélkül minden román hírlapíró.

Hát nézzünk szemébe ennek az üldözésnek is, melynek igazságát ismét egy külföldi példára való hivatkozás fogja legjobban megvilágítani.

A prágai „Politik“, mely a mi román lapjaink kifakadásaihoz képest szalonai hangon és kegytűs kézzel támad, 10 év lefolyása alatt lefoglaltatott 370-szer, vagyis majd minden 10-dik nap. Volt ezenfelül e lapnak ama 10 év alatt 40 sajtópöre, s hogy e mellett figyelemmel voltak még e lap biztositására is, bizonyítja az, hogy e tíz év alatt e hírlap összesen 32000 frt pénzbüntetés megfizetésére ítéltetett. Ezt azonban Ausztriában nem nevezik üldözésnek, hanem a törvénybe ütköző cselekmények köteles megtorlásának.

Most pedig nézzük a román sajtónak fennhirdetett üldözését! Nálunk nem tíz, de huszonhat hosszú év lefolyása alatt volt összesen nyolcz politikai természetű sajtópör, melyben elítéltetett összesen hét hírlapíró. Csaknem négy évre jut egy elítélés, de azért mi a román sajtót mégis kirekesztetlenül üldözzük s a román hírlapírókat tömegesen hurcoljuk a börtönökbe!

Elvontuk az esküdtzséket N. Szabentől, Igenis el, mert a tizennégy év alatt, míg ott az esküdtzsék fennállott, nemcsak a magyar állam nem tudott a legkétségtelenebb törvényszégek esetében sem és pedig egyetlen egy alkalommal sem elégtételt szerezni, de következetesen és mindig ugyanez a sors érte a magyarok magánvádlókat is, ha román nemzetiségi honfitársaikkal álltak szemben.

(Folytatása következik.)

Különfelek.

— Királyunk ő felségének névnepjét szokott kegyeletes érzésekkel ünnepelte meg Kézdi-Vásárhely város közönsége. Deléltől a r. kath. egyház-

ban istentisztelet volt, melyen a hatóságok testileg vettek részt.

— A kovásznai zárórák megosonkítása nagy port vert fel Kézdi-Vásárhelyt. A város által alkotott s a miniszter már jóváhagyott közrendőri szabályrendelet ugyanis azt rendeli, hogy a vendéglősök, ha a zárórán (10 $\frac{1}{2}$ óra este) túl vendégeket akarnak fogadni, kötelesek rendőri engedélyt kérni s ezen engedélyért éjfélig 50 krt s éjfélen túl 1 frtot fizetnek a városi pénztár javára. Nagyon természetesen ezen üdvös intézkedés káros hatással van az éjjeli vig életre, de annál több az erkölcsi és anyagi haszon a közönségre nézve, s éppen ezért a vélemények is nagyon megoszolnak, az egyik rész egy új tehernek tekinti ezen reformot, míg a másik rész hasznosnak és áldásosnak véli. Mi erkölcsi szempontból tekintjük ezt a dolgot s a közmorálra üdvösnek tartjuk.

— Vasuti indóházunk. Rég idő óta általános panasza, hogy a kézdívásárhelyi indóház roppant szűk az utazó közönség befogadására. A sok panasza végre meghallgatásra talált s a magyar állam vasutak igazgatósága elrendelte a várótermek kibővítését. A hirdetés a tárgyban már megjelent s e szerint már július havában az új épület át fog adni a használatnak. Éppen ily módon a sepsi-szentgyörgyi indóház is ki fog bővítettetni.

— Elfogott gyilkosok. Emulitették volt lapunk egyik legközelebbi számában, hogy kőbor cigányok egy szentléleki embert megöltek, egy másikat súlyosan megsebesítettek. A rendőrség nyomban megindította a nyomozatot a tettesek kipuhatolása iránt. Szilvási Vidor csendőrőrmester nyomon kísérte faluról-falura a vándor cigányokat s Udvarhelymegyében Oláhfaluban utól is érte őket. Az egész karavánt visszazárolta Kézdi-Vásárhelyre, hol a kórházban súlyos betegek fekvő egyik sértettel szembesítette őket. A sértett a csapat közül négyet úgy mint 2 férfit és két nőt azonnal fölismert, mint a kik részt vettek a gyilkosságban. A bátor és erélyes csendőrőrmester ügyes eljárását mindenfelé nagyon dicsérik.

— Október 1. éje. Keserű könyvekkel van beírva ez a nap a szegény szülők szívébe. Ezen napon vonulnak be a besorozott katonák ezredeikhez. Ha az ember a háromszéki székely vasúton e napon végigutazik, igazán annyi megható jelenetnek lesz tanúja, hogy méltán elszomorodhatik a szíve. Mintha csak valami miniszteri eljárás lenne, minden állomáson tenger nép jött össze. Kisirt szemű szülők, mely bánatba merült szeretők kísérték a felpántlikázott s bepálinkázott újonczokat. A vonat minden állomáson alig képes megindulni a síró-rívó buszozó tömegtől, mely a pályaudvart előzönlé. Az állomás előjáró egyik állomáson végre is kikelt türelméből s rákiáltott a tömegre: „Az ördög látott ilyen népet, az egyik sir, a másik énekel s még is mindnyájan busulnak! Egy ősz haju székely gazda, kinek egyetlen fiát vitték el katonának, keserűen válaszol: „Hagyja el az ur, csak mi tudjuk, hogy miért sirunk s miért énekelünk.“ A vonat végre nagy nehezen megindul s a jövő állomáson ismétlődik az előbbi jelenet.

— Gyilkosság. Az albisi határon albisi ifj. Sánta András hétfőn reggel 4 órakor teljesen összeroncsolott agygyal agyonütve találtatott. Gyanúsítottak ötön a csendőrség által letartóztatottak, kik közül egy tetlét be is ismerte. A vizsgálat erélyesen folyik.

— A kézdívásárhelyi önkéntes tűzoltó egyesület f. évi szeptember hó 17-én tartott zászlószentelése alkalmával folytatódott a következő egyének küldötték a tűzoltó-egylet parancsnoksága kezéhez szíves adományokat: Csizsár Dénes ur 5 frt, Szukács János lelkész 3 frt, Ambrus Albert (5 korona) 2 frt 50 kr, Szűcs Károly kereskedő 2 frt.

— Jótékony adomány. A belügyminiszter, a néhai boldog emlékü Rudolf trónörökös születése emlékére tett „gr. Karácsonyi alapítvány“-ból a jelenlegi jogutód gr. Karácsonyi Jónó hozzájárulása mellett a Kézdi-Vásárhely városi és vidéki Rudolf kórháznak újabban 600 frtot adományozott. Ugyanaz, mint az ezen alpból kapott több rendbeli adományok, mint Karácsonyi alap fognak a Rudolf kórháznál kezeltetni.

— Bokross Elek halála. Mélyen megrendítő esztörtént. Bokross Elek képviselőházi alelnök tragikus módon fejezte be életét. Lakásának második emeleti ablakából, mely egyuttal felhúzó-gép-

nyílása volt, lezuhant a pinczébe és szörnyet halt. Bizonyosan nem lehet megállapítani, hogy véletlen szerencsétlenség, vagy öngyilkosság forog-e fenn. A jelek egyrésze arra mutat, hogy az eset borzasztó véletlen műve; de más körülmények arra vallanak, hogy a szomorú véget ért férfi öngyilkosságot követett el, azonban olyan látszatot akart adni, mintha véletlenségből történt volna.

— Uj főispán. A király, báró Dóry József Bihar vármegye és Nagyvárad város főispánját, ezen állásától lú és teljes buzgó-ággal teljesített szolgálata elismerésével saját kerelmére felmentette s az ekként megüresedő főispáni állásra Beóthy László országgyűlési képviselőt nevezte ki.

— Kossuth üzenete. Miskolcra a tora-allyai Kossuth asztaltársaság, amely a minap alakult meg, üdvözlő levelére Kossuthról a következő táviratot kapta:

„Isten áldását kívánják születésnapom évfordulójához, köszönöm. Isten áldása lesz, ha utolsó lesz. Az lesz, — remélem. Kossuth.“

— Sepsi Szentgyörgy város térképezése. A legkeletibb székely vármegye székhelye már is szép fejlődésnek indult, noha ebben az irányban a rendszerezés hiánya érezhető volt. Ezeken a bajokon is segítve leend ama nagy horderejű határozat által, melyet a városi képviselőtestület közelebről hozott s mely szerint 8000 forintban szerződést kötött Leux vállalkozó mérnökkel a város felmérése, térképezése, a rétegtérvek elkészítése és a csatornázás tervezetének megszerkesztése iránt. Ezzel jövődre nézve irány fog adni ugy az újabb építkezéseknek, valamint általában az utcák szabályozására nézve is s mindennekfölött a köztisztaság kívánalmait fognak kielégítést nyerni. Csak minél előbb üttesek nyélbe a dicsőretre méltó szándék.

— Oláhok panasza a „császárhoz.“ A neposi (Beszterce-Naszódm.) határszéli oláhok, négy, német nyelven fogalmazott kérvényt intéztek a császárhoz, császáruéhoz, Albrecht és Rainer főherczekhez, abban a reményben, hogy folyamodványaik egyike csak eljut annak a kezéhez, a kinek címezve van. A kérvényekben azt írják a többi közt, hogy a szenvedéseket tovább el nem viselhetik, s kéri ő felségeket: „mentsék ki a román népet a siralmas állapotból, mely a magyar sajtó agitálása folytán mindig elviselhetetlenebbé válik.“ — Az efféle kérvények tudvalevőleg a kabinet-irodából az illetékes közigazgatási hatóságok útján a folyamodóknak visszaküldetnek, a királyi herczek, valamint az uralkodó kezükbe sem veszik az ilyen irásokat. Bebizonyult már s most is be fog bizonyulni, hogy az osztrák császárnál nem lehet a magyar király ellen vádaskodni.

— A régi és modern Róma. Érdekes statisztikai mű jelent meg Rómában e napokban, melyben nagyszabedű adatok vannak fűrészesen egybegyűjtve 800 év statisztikai töredékeiből. Az örök város képére élénk világot vet a következő táblázat, mely a hét halom lakosságának létszámát a földeséről számol be 1198 től maig:

évben	lakos	évben	lakos
1198	35 000	1710	132 070
1377	17 000	1720	133 833
1513	40 000	1730	145 494
1517	60 000	1740	145 580
1520	60 000	1750	157 82
1523	60 000	1760	155 124
1525	33 000	1770	158 443
1600	109 729	1780	163 423
1610	109 532	1790	162 982
1620	112 143	1810	163 004
1630	113 760	1820	128 850
1640	165 560	1830	135 046
1650	126 192	1840	147 285
1660	106 888	1840	154 632
1670	113 480	1850	170 324
1680	121 501	1860	181 049
1690	12 631	1870	226 022
1700	149 447	1892	240 596

— A lengyelek kérése a magyarokhoz. Azok a lengyelek, a kik részt vettek a magyar szabadságharcban, felhívást akarnak intézni a magyar néphez, kérve, hogy nézzék a magyarok a régi fegyverbarátságot és mondjanak le a tengerszemről, erről a kis kárpáti tőről, melynek birtokáért régen folyik a hátrpör, a miből Galicziában lengyel nemzeti kérdést csináltak. Magyarországra nézve — mondják a lengyel honvédek — ez a

talapalatnyi föld jelentőség nélkül való, terméketlen vidék, holott a lengyelek százados emlékeit fűznek hozzá s nemzeti szempontból nagyra tartják. A lengyel nép nagyon szeretné fentartani a magyarság és lengyeliség kölcsönös barátságát s még mindig reméli, hogy ebben a kérdésben előzékenységre talál a magyaroknál.

RÖVID HIREK.

— **Bánffy-Hunyadon** Bethlendi Márton kaszinói szolga a kaszinó hirdapjait egy mézszárosnak eladta s büntetéstől való félelmében felakasztotta.

magát. — Nagy-Tószegen a templomot feltörték s kirabolták. A tetteseket keresik. — **Tápió Bicskén** a templomból két csavargó elloptott egy aranylánczot szívvél, egy arany gyűrűt s egyéb tárgyakat. A kár meghaladja a hatvenforintot. — **M.-Beregen** a templom javításánál Wenner Péter és Ess Mátyás az állványról leestek. Oly súlyosan megsebesültek, hogy életbenmaradásukhoz remény sincs. — **Mihályfalván** a napokban Dr. Jezerniczky János külügyminiszeri titkárt egy ismeretlen oláh fejszéjével orvul megdöntötte s aztán elűnt a sűrűben. A seb nem életveszélyes. — **Baján Lakatos** 4 ik honvédhuszárezredbeli altiszt főbe lőtte magát, mert a reábizott hivatalos pénzből sikszasztott.

Az esztelneki határban gróf
Mikes Árpád ur tulajdonát képező
280 holdős fenyő-erdő eladó. Ár
és feltételek iránt értekezhetni
Temesvári János urral Uzonban.

[illegible]

GAZDAGON FELSZERELT

KÖNYVNYOMDA.

→ Legelőcsőbb bevásárlási

FORRÁS

KÉZDÍ-VÁSÁRHELYT A FŐTÉREN.

SZABÓ

ALBERTNÉL

A

„SZÉKELYFÖLD“

kiadóhivatala,

Papir- és írószer-üzlet.

Nyomatványraktár. Üzleti könyvek.

Levélbörítékek.

Pontosság.

Gyors kiszolgálás.

Magyar királyi államvasutak.

Keleti vonal.

M e n e t r e n d.

Érvényes 1893. május hó 1-től.

PREDEAL—NAGY-VÁRAD.

Érvényes 1893. május hó 1-től.

Állomások		Vegyes vonat	Sze- mély- vonat	Gyors- vonat	Állomások		Vegyes vonat	Sze- mély- vonat	Gyors- vonat
Predeal (vendéglő)	(érk. ind.)				Medgyes	(ind.)	regg. 10.09	éjjel 12.47	
Brassó (vendéglő)	(érk. ind.)	regg. 4.2	este 7.43	d. u. 2.45	Kis-Kapus (vendéglő, elágazás N.-Szében felé)	(érk.)	" 10.31	" 1.03	
Botfalva	"	" 4.48	" 8.07			(ind.)	" 10.47	" 1.18	
Földvár	"	" 5.07	" 8.23		Tövis (vend., elágazás Arad felé	(érk.)	d. u. 12.28	" 2.49	
Mogyorós	"	" 5.26	" 8.43		Nagy-Enyed	(érk.)	" 1.08	" 3.47	este 8.27
Apáca	"	" 5.42	" 8.57		Kocsárd (vendéglő, elágazás Maros-Vásárhely felé)	(ind.)	" 1.35	" 4.07	
Kőpecz	"	" 6.02	" 9.16			(érk.)	" 2.21	" 4.40	" 8.53
Ágostonfalva	"	" 6.09	" 9.22		Gyéres (elágazás Torda felé)	(érk.)	" 2.31	" 4.52	
Alsó-Rákos	"	" 6.26	" 9.38			(érk.)	" 3.08	" 5.20	
Homoród	"	" 6.55	" 10.02		Kolozsvár (vendéglő)	(ind.)	" 3.18	" 5.26	
Kacza	"	" 7.12	" 10.15			(érk.)	" 5.14	regg. 6.52	" 11.01
Bene	"	" 7.32	" 10.36		Nagy-Váradi (vendéglő)	(érk.)	este 6.08	" 7.40	
Erked	"	" 7.52	" 10.51			(érk.)	" 10.44	" 11.51	
Héjasfalva (elág. Udvarhely felé)	"	" 8.23	" 11.16			(ind.)	" 11.04	d. u. 12.09	" 2.18
	(érk.)	" 8.46	" 11.27		Budapest	(érk.)	regg. 6.35	este 8.40	regg. 7.25
Segesvár (vendéglő)	(ind.)	" 8.53	" 11.32						

Brassóból Bukarest felé a személyvonat indul d. u. 12.20 perczkor; gyorsvonat délután 2 óra 19 és reggel 5 15 perczkor.

Brassó — kézdívásárhelyi vasút.

Kézdí-Vásárhely	indul reggel 5.00	d. e. 9.38	d. u. 2.33	Brassó	indul reggel 5.46	regg. 8.50	d. u. 3.10
Imecsfalva	"	" 5.13	" 9.55	"	" 6.01	" 9.09	" 3.29
Páva-Zabola	"	" 5.26	" 10.12	"	" 6.19	" 9.31	" 3.53
Kovácsna	"	" 5.46	" 10.34	"	" 6.30	" 9.44	" 4.06
Barátos	"	" 6.03	" 10.59	"	" 6.41	" 9.57	" 4.23
Nagy-Borosnyó	"	" 6.15	" 11.17	"	" 6.53	" 10.12	" 4.38
Eresztevény	"	" 6.32	" 11.35	"	" 7.11	" 10.32	" 5.03
Sepsi-Szentgyörgy	"	" 7.02	d. u. 12.10	"	" 7.33	" 11.59	" 5.31
Kilyén	"	" 7.10	" 12.20	"	" 7.50	" 11.17	" 5.53
Uzon	"	" 7.23	" 12.36	"	" 8.11	" 11.41	" 6.22
Kökös	"	" 7.33	" 12.49	"	" 8.31	" 12.08	" 6.40
Prázmár	"	" 7.48	" 1.11	"	" 8.42	" 12.21	" 6.53
Szász-Hermány	"	" 8.01	" 1.31	"	" 8.54	" 12.36	" 7.08
Brassó	érk. délelőtt 8.18	" 1.49	este 6.56	Kézdí-Vásárhely	érk. reggel 9.08	" 12.54	este 7.26

Nyomatott Szabó Albertnél K.-Vásárhely.